

Any acadèmic	2019-20
Assignatura	10312 - El Viatger davant el Patrimoni.L'Acostament a les Balears des de ...
Grup	Grup 1

Identificació de l'assignatura

Assignatura / Grup	10312 - El Viatger davant el Patrimoni.L'Acostament a les Balears des de ... / 1
Titulació	Màster Universitari de Patrimoni Cultural: Investigació i Gestió
Crèdits	5
Període d'impartició	Primer semestre
Idioma d'impartició	Català

Professors

Professor/a	Horari d'atenció als alumnes					
	Hora d'inici	Hora de fi	Dia	Data d'inici	Data de fi	Despatx / Edifici
Francisca Lladó Pol	17:00	18:00	Dimecres	02/09/2019	14/02/2020	AD03
francisca.llado@uib.es	16:00	17:00	Dimarts	17/02/2020	30/06/2020	AD03

Contextualització

La finalitat d'aquesta assignatura és la d'oferir la descoberta internacional de les Balears a través de la presència de viatgers a les Balears i les seves produccions derivades.

Per una banda es donarà una importància rellevant als llibres de viatges, considerant que la literatura de viatges és la productora per antonomàsia d'uns mecanismes de percepció que ens permeten mirar les illes no únicament des del punt de vista de la paraula escrita, sinó també des de la il.lustració, la fotografia i les arts plàstiques en general.

Partint d'aquesta premissa no ens ha de resultar estrany que els actuals estudis sobre viatges tinguin un caràcter pluridisciplinar pel que fa a les reflexions sistemàtiques sobre el viatge i les imatges que d'aquest s'en deriven.

Els llibres de viatges, per tant, són una font imprescindible per a l'estudi del patrimoni, sense oblidar la producció dels anomenats artistes viatgers, els quals han deixat una important constància del patrimoni.

Requisits

Recomanables

-Interés per la literatura de viatges.

Competències

Guia docent

Específiques

- * E1. Coneixements especialitzats del patrimoni documental i bibliogràfic. E 5. Coneixements especialitzats en altres tipologies patrimonials. E 15. Capacitat de dissenyar instruments de difusió del patrimoni. E.23 Habilitat per a manejar fonts documentals i bibliogràfiques. E. 25 Habilitat per a manejar documentació gràfica.

Genèriques

- * G1. Compromís de tutela i respecte de la cultura i de les seves manifestacions materials i immaterials. G 4. Coneixements especialitzats de la Història, la Història de l'Art i altres disciplines vinculades. G. 17 Capacitat de difondre la importància cultural i socioeconòmica del patrimoni. G.18 Habilitat per a comunicar, exposar i defensar oralment i per escrit idees, projectes, activitats, informes, documents i productes d'índole cultural. G 23 Habilitat per a gestionar la informació de fonts molt diverses.

Bàsiques

- * Podeu consultar les competències bàsiques que l'estudiant ha d'haver assolit en acabar el màster a l'adreça següent: http://estudis.uib.cat/master/comp_basiques/

Continguts

A partir de les competències anteriorment esmentades, es passen a desenvolupar els bloc i temes que seran estudiats per l'alumne.

Continguts temàtics

- BLOC 1. Introducció a la matèria
 - 1- El viatge com a generador del gust estètic
 - 2- El viatge romàntic
 - 3- Baudelaire i la teoria del viatge.
 - 4- El trànsit al segle XX i la passió del Sud.
- BLOC 2. Identificació dels llibres de viatges a Balears
 - 1- Els viatges dels il.lustrats
 - 2- L'afluència de viatges entre 1830 i 1875.
 - 3- Fi de segle i nou concepte de viatge
 - 4- El segle XX : del viatger al turista
- BLOC 3. Els pintors viatgers a Mallorca
 - 1- Els pintors catalans: Meifren, Mir i Rusiñol.
 - 2- Anglada Camarasa i els deixebles argentins
 - 3- Els germans Borges i l'entrada de l'avantguarda.
 - 4- L'Hotel Formentor: cenacle d'artistes i literats.

Any acadèmic	2019-20
Assignatura	10312 - El Viatger davant el Patrimoni.L'Acostament a les Balears des de ...
Grup	Grup 1

Metodologia docent

En aquest punt es presenten les activitats de treball presencial i no presencial previstes per a l'assignatura amb la finalitat de poder desenvolupar i avaluar les competències esmentades a altres apartats de la guia docent.

Amb la finalitat d'afavorir l'autonomia i el treball de l'alumne, l'assignatura comptarà amb el suport de l'Aula Dígita on s'inclourà el calendari d'entrega de treballs, bibliografia i altres documents d'interès.

Activitats de treball presencial (1,2 crèdits, 30 hores)

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció	Hores
Classes teòriques	Classes magistrals	Grup gran (G)	Mitjançant el mètode expositiu, la professora establirà els grans fonaments teòrics de l'assignatura, els quals aniran acompanyats d'un power point amb imatges. Igualment, les classes es complementaran amb la lectura de fragments de llibres rellevants.	16
Classes pràctiques	Comentari de textos	Grup gran (G)	Es repartiran amb antel.lació diversos articles vinculats al tema del viatge. A classe cada alumne presentarà en un període limitat de temps les grans línies del text. Una vegada posats els textos en comú s'obrirà un debat i s'elaborarà un document final.	4
Tutories ECTS	Seguiment del projecte	Grup petit (P)	A principi de curs l'alumne triarà un tema sobre el qual treballar. Una vegada tengui el vist-i-plau, la professora seguirà tot el procés de desenvolupament de la recerca, marcant unes dates específiques per analitzar l'evolució del treball.	6
Avaluació	Presentació de treballs	Grup gran (G)	Seguint les orientacions de la professora i de la bibliografia recomanada, l'alumne haurà d'exposar un treball sobre el qual hagi fet una recerca vinculada a l'assignatura: el viatge i la seva relació amb el patrimoni, a partir de la utilització de llibres de viatges o qualsevol altre mena de fonts, com ara arxius de titularitat pública o privada. L'exposició haurà d'anar acompanyada de material complementari i presentat a través d'un power-point.	4

A començament del semestre hi haurà a disposició dels estudiants el cronograma de l'assignatura a través de la plataforma UIBdigital. Aquest cronograma inclourà almenys les dates en què es faran les proves d'avaluació contínua i les dates de lliurament dels treballs. A més, el professor o la professora informarà els estudiants si el pla de treball de l'assignatura es durà a terme a través del cronograma o per una altra via, inclosa la plataforma Aula digital.

Activitats de treball no presencial (3,8 crèdits, 95 hores)

Modalitat	Nom	Descripció	Hores
Estudi i treball autònom individual de textos	Preparació del comentari	Es farà una lectura acurada de textos.	35

Any acadèmic	2019-20
Assignatura	10312 - El Viatger davant el Patrimoni.L'Acostament a les Balears des de ...
Grup	Grup 1

Modalitat	Nom	Descripció	Hores
Estudi i treball autònom individual o en grup	Realització d'un treball de recerca	A partir de l'elecció d'un tema vinculat als viatgers a Balears, els alumnes hauran de fer un treball de recerca. En el cas que triïn llibres de viatges, es recomana especialment que la lectura sigui a partir de primeres edicions i en la llengua original.	60

Riscs específics i mesures de protecció

Les activitats d'aprenentatge d'aquesta assignatura no comporten riscos específics per a la seguretat i salut dels alumnes i, per tant, no cal adoptar mesures de protecció especials.

Avaluació de l'aprenentatge dels estudiants

L'assignatura té previst un itinerari B, que no exclou la presencialitat, però pot suposar una assistència en menor grau. Poden tenir accés a l'itinerari B tots aquells alumnes que es trobin en una de les situacions que el reglament acadèmic estableix en l'article 7.1 per als alumnes a temps parcial: "a) Estar treballant amb una mitjana de dedicació equivalent, com a mínim, a la meitat de la durada màxima de jornada ordinària de treball. Això s'ha d'acreditar amb un contracte de treball en vigor o un nomenament administratiu; alternativament es poden aportar altres documents que provin l'activitat actual, com els justificants de cotització en qualsevol règim de la Seguretat Social. b) Estar afectat per una discapacitat física, sensorial o psíquica, en un grau igual o superior al 33 per cent, que és el que estableix la normativa que regula la reserva de places per a l'accés a la Universitat d'estudiants amb necessitats educatives especials. El grau de discapacitat s'ha d'acreditar mitjançant el certificat emès per l'organisme competent per al seu reconeixement. c) Tenir 45 anys o més en la data d'inici del curs acadèmic. d) Estar en situació de protecció a la família o haver de tenir cura de persones dependents. e) Trobar-se en altres situacions extraordinàries que l'òrgan competent valori com a determinants per ser incorporat a la situació de dedicació a l'estudi a temps parcial. L'itinerari B es pot oferir amb independència de la modalitat de matrícula que hagi dut a terme l'alumnat. Procediment: 1. Els alumnes interessats a acollir-se a l'itinerari B en una assignatura hauran de presentar al docent durant la primera quinzena lectiva de cada semestre un escrit amb la sol·licitud raonada i les evidències documentals que acreditin trobar-se en un dels supòsits recollits als punts a) a d), o bé en un altre supòsit -punt e-. 2. El professorat remetrà als caps d'estudis les sol·licituds, que rebran el vistiplau si s'ajusten als supòsits a, b, c o d. Les peticions referides a situacions excepcionals (supòsit e) seran valorades per la directora del Màster.

Frau en elements d'avaluació

D'acord amb l'article 33 del Reglament acadèmic, "amb independència del procediment disciplinari que es pugui seguir contra l'estudiant infractor, la realització demostradorament fraudulenta d'algun dels elements d'avaluació inclosos en guies docents de les assignatures comportarà, a criteri del professor, una menysvaloració en la seva qualificació que pot suposar la qualificació de «suspens 0» a l'avaluació anual de l'assignatura".

Any acadèmic	2019-20
Assignatura	10312 - El Viatger davant el Patrimoni.L'Acostament a les Balears des de ...
Grup	Grup 1

Comentari de textos

Modalitat	Classes pràctiques
Tècnica	Informes o memòries de pràctiques (recuperable)
Descripció	Es repartiran amb antel.lació diversos articles vinculats al tema del viatge. A classe cada alumne presentarà en un període limitat de temps les gran línies del text. Una vegada posats els textos en comú s'obrirà un debat i s'elaborarà con document final.
Criteris d'avaluació	Es tindrà en compte la capacitat d'extreure les idees principals, l'ús del vocabulari adequat i capacitat de comunicació.

Percentatge de la qualificació final: 30% per a l'itinerari A amb qualificació mínima 5

Percentatge de la qualificació final: 30% per a l'itinerari B amb qualificació mínima 5

Seguiment del projecte

Modalitat	Tutories ECTS
Tècnica	Tècniques d'observació (recuperable)
Descripció	A principi de curs l'alumne triarà un tema sobre el qual treballar. Una vegada tengui el vist-i-plau,la professora seguirà tot el procés de desenvolupament de la recerca, marcant unes dates específiques per analitzar l'evolució del treball.
Criteris d'avaluació	Presentar de forma ordenada el fruit de la recerca en les diverses fases de realització del treball.

Percentatge de la qualificació final: 20% per a l'itinerari A amb qualificació mínima 5

Percentatge de la qualificació final: 20% per a l'itinerari B amb qualificació mínima 5

Presentació de treballs

Modalitat	Avaluació
Tècnica	Treballs i projectes (recuperable)
Descripció	Seguint les orientacions de la professora i de la bibliografia recomanada, l'alumne haurà d'exposar un treball sobre el qual hagi fet una recerca vinculada a l'assignatura: el viatge i la seva relació amb el patrimoni, a partir de la utilització de llibres de viatges o qualsevol altre mena de fonts, com ara arxius de titularitat pública o privada. L'exposició haurà d'anar acompanyada de material complementari i presentat a través d'un power-point.
Criteris d'avaluació	Originalitat a l'hora de triar el tema, rigurositat acadèmica, capacitat de síntesi i claredat a l'hora d'exposar en públic.

Percentatge de la qualificació final: 50% per a l'itinerari A amb qualificació mínima 5

Percentatge de la qualificació final: 50% per a l'itinerari B amb qualificació mínima 5

Recursos, bibliografia i documentació complementària

Cada bloc temàtic anirà acompanyat de bibliografia i fonts específiques

Bibliografia bàsica

DD.AA., *La musa i la mar. Viatgers, artistes i escriptors anglòfons a Mallorca (1900-1965)*, Palma, Ajuntament de Palma, 2015.

MORAGUES, Nicolás, *La vuelta a Palma en 80 imágenes*, Ediciones Paganel, 2014.

PERELLÓ, S., *Els darrers de l'illa. Literatura de viatges i les Illes Balears*, Palma, Lleonard Muntaner, 2014.

Any acadèmic	2019-20
Assignatura	10312 - El Viatger davant el Patrimoni.L'Acostament a les Balears des de ...
Grup	Grup 1

TUGORES, F. *La descoberta del patrimoni. Viatgers decimonònics i patrimoni historicoartístic a Mallorca*, Palma, L'Hiperbòlic edicions, 2007.

VICENS PUJOL, Carlota (coord.), *Islas de las Cien Voces. Las Islas Baleares en las Literaturas alemana, francesa e inglesa del siglo XX*, Palma, Documenta Balear, 2019.

Bibliografia complementària

Bibliografia bàsica sobre literatura de viatges:

ARIÑO COLÁS, José María, *Recuerdos y bellezas de España. Ideología y estética*, Zaragoza, Institución "Fernando el Católico", 2007.

BELTRAN, L.; DUQUE GARCÍA, I. (coords.) *Palabras de viaje. Estética y hermenéutica del viaje*, Bellcaire d'Empordà, Edicions Vitel·la, 2007.

de DIEGO, E., *Rincones de postales. Turismo y hospitalidad*, Madrid, Cuadernos Arte Cátedra, 2014.

FOMBONA, Jacinto, *La Europa necesaria. Textos de viaje de la época modernista*, Rosario, Beatriz Viterbo editora, 2005.

LUCENA, M. y PIMENTEL, J. (eds.), *Diez estudios sobre literatura de viajes*, Madrid, Consejo Superior de investigaciones científicas, 2008.

PERIS SÁNCHEZ, D. y ALMARCHA, E., *La ciudad y su imagen*, Colegio Oficial de Arquitectos de Castilla-La Mancha, 2009.

Bibliografia d'ampliació:

ALZAGA RUIZ, A., "El viaje a Mallorca en el siglo XIX: la configuración del mito romántico y de sus itinerarios artísticos", en *Espacio, Tiempo y Forma*, Serie VII, Hª del Arte, t. 18-19, UNED, Madrid, 2005-2006, pp. 163-193.

FIOL GUISCAFRÈ, J. M., *De Balearibus. Bibliografia de viatges per les Balears i Pitiüses fins al 1900*, Palma, Miquel Font editor, 1990.

FIOL GUISCAFRÈ, J. M., *Descobrint la Mediterrània: viatgers anglesos per les illes Balears i Pitiüses al segle XIX*, Palma, Miquel Font editor, 1992.

GARCIA BONET, G., *Mallorca vista pels viatgers alemanys*, Palma, Miquel Font, 2004.

LLADÓ POL, F., *Pintores argentinos en Mallorca*, Palma de Mallorca, Leonard Muntaner editor, 2006.

MARCH, J., *El archiduque: biografía ilustrada de un príncipe nómada*, Palma, Olañeta, 1992.

ORTEGA, Elena, *François Arago y Mallorca*, Palma, Miquel Font, 1999.

PARDO, A., *La visión del arte español en los viajeros franceses del siglo XIX*, Valladolid, Universidad de Valladolid, 1999.

TRENC, Eliseo (ed.), *Au bout du voyage, l'île: Mythe et réalité*, Presses Universitaires de Reims, Reims, 2001.

RIERA, C (coord.) *La mirada forana. Les Illes Balears vistes pels viatgers*, Palma de Mallorca, Govern de les Illes Balears, 2011.

SEGUÍ LLINÀS, M., *El descubrimiento de las islas olvidadas. Las Baleares y Córcega vistas por los viajeros del siglo XIX*, Palma, Alpha 3, 1992.

SEGUÍ LLINÀS, M., «Bibliografía sobre los libros de viajes a las Baleares en el siglo XIX», a *Revista de Geografía*, Universidad de Barcelona XXVI, 1996.

VILLALONGA, P. de, «Los libros de viaje y la ilustración litográfica como medio difusor del romanticismo en Mallorca», a *BSAL*, 45, pàg. 343-356.

DD.AA., Jo, l'Arxiduc, catàleg de l'exposició, Palma, Govern de les Illes Balears, 2015.

Altres recursos

CABANYES, J.A., *Notas y observaciones hechas en mi viaje y estancia en Mallorca*, Barcelona, Portic, 1970.

CORTADA, J., *Viaje a la isla de Mallorca en el estío de 1845*, Barcelona, Brusi, 1845.

DARÍO, Rubén (1906-1907), *La isla de Oro. El Oro de Mallorca*, Palma de Mallorca, Olañeta, 2001.

DEMBOWSKI, C., *Viaje a Mallorca*, Palma, Clumba, 1953.

Any acadèmic	2019-20
Assignatura	10312 - El Viatger davant el Patrimoni.L'Acostament a les Balears des de ...
Grup	Grup 1

- D'ESTE, M., *Mallorca amb una càmera. Viatge per Mallorca, Menorca i Eivissa la primavera de 1906*, Palma, ed. Jaume Buada, 2014.
- LABORDE, A. L. J. de, *Viatge pintoresc i històric: el país valencià i les illes Balears*, Barcelona, Abadia de Montserrat, 1975.
- LAURENS, J. B. (1840), *Recuerdos de un viaje artístico a la isla de Mallorca*, Palma de Mallorca, Olañeta, 2006.
- MEDEL, R., *Manual del viajero, Palma*, I. Balears, Imp. Gelabert, 1849.
- PAGENSTECHER, H.A. (1849), *La Isla de Mallorca. Reseña de un viaje*, Palma, Imprenta Guasp, 1867 (hi ha una edició d'Olañeta de 1989).
- RUSIÑOL, Santiago, *L'illa de la calma*, Barcelona, 1922.
- SAND, George (1840), *Un hivern a Mallorca*, Palma de Mallorca, Proa, 2004.
- STUART BOYD. M. *Les Illes Venturoses*, Palma, Documenta Balear, 2008.
- VUILLIER, Gaston (1893), *Les illes oblidades. Viatge a les Balears*, Palma de Mallorca, Moll, 1973.
- WEST, Gordon, *Un paseo por Mallorca*, Palma, Olañeta, 1996
- WOOD, C. W. (1888), *Cartas desde Mallorca*, Palma, Olañeta, 2007.

